

מעקב הומניטרי

מאי 2012

צילום: סואד חזיקה, המשרד לתאום עניינים

עצי זית כבעלות פלסטיניות שנפרחו על ידי מתנחלים בכפר מזאמא, יוני 2012.

תוכן העניינים

- עלייה חדה במספר הפצועים הפלסטינים מיד
3 כוחות ישראלים במהלך הפגנות.....
- עלייה באלימות מתנחלים..... 4
- עלייה במעצר של ילדים בידי הרשויות הישראליות 7
- המחסור בתרופות הגיע לרמתו הגבוהה ביותר זה
9 חמש שנים.....
- שיפור ברמות הביטחון התזונתי בשפ"כ..... 10
- עונת הגידולים החקלאיים מסתיימת בתוצאות
11 מעורבות.....

סקירה כללית - מאי

תוצאות הסקר שבדק מצב חברתי-כלכלי וביטחון תזונתי לשנת 2012, שפורסמו החודש, מצביעות על כך ש-27 אחוזים מאוכלוסיית השפ"כ (כ-1.3 מיליון בני אדם) סבלו ב-2011 מאי-ביטחון תזונתי. נתון זה, אף שהוא גבוה, מייצג ירידה של שישה ותשעה אחוזים לעומת הנתונים המקבילים לשנת 2010 ו-2009, בהתאמה. ניתן לייחס זאת במידה רבה לרמות הגוברות של פעילות כלכלית שנרשמו ב-2011, כמו גם למיקוד משופר של התערבויות בתחום הסיוע במזון.

אף שמגמה זו מעודדת, ההקשר הכללי שבו התרחשה מדגיש ביתר שאת עד כמה התקדמות זו שבירה ורופכת. הקיפאון במשא ומתן המדיני בין אש"ף לישראל והיעדר האופק הכלכלי הנלווה אליו, בצד הפיצול המתמשך של השפ"כ כתוצאה מפעילויות התנחלות וביסוסה של ההפרדה בין רצועת עזה לגדה

Scan it!
with QR reader App

2011, אבל רק כ-0.5 אחוז ברבע הראשון של השנה, מצביעה על כך בבירור.

אחת הסיבות העיקריות לקיפאון ביכולת היצרנית (במגזרי התעשייה והחקלאות) הינו האיסור המתמשך על העברת סחורות מעזה לשוקיה המסורתיים בגדה המערבית, ועל ייצוא לישראל. במאי הסתיימה עונת הייצוא 2011/2012 של גידולים חקלאיים המיועדים לשווקים בחו"ל. בנפח הירקות והפירות המיוצאים ניכרה אמנם עלייה לעומת העונה הקודמת (בצד ירידה בנפח הפרחים המיוצאים), אבל יצוא זה היווה פחות מ-20 אחוזים מהנתון המקביל (לאותן סחורות) בעונת 2006/2007, לפני הטלת המצור. כ-2011 יצא את עזה מדי יום פחות ממטען סחורות אחד, נתון שהוא פחות משלושה אחוזים מכמות הייצוא הממוצעת (של כל הסחורות) במחצית הראשונה של 2007.

את המצב השביר מחרף עוד יותר המשבר הכספי הפוגע ברש"ף. בשל משבר זה, מספר התרופות החיוניות שאזלו מן המלאי בכתי חולים ציבוריים הן ברצועת עזה והן בגדה המערבית הוא הגבוה ביותר מאז 2007 - בעזה אזלו 42 אחוזים מהפריטים הללו. עלייה זו מחריפה את המחסור הכרוני בתרופות, הקיים ממילא בשל תיאום לקוי בין הרש"ף לרשויות המקומיות בעזה. העניים, שהגישה שלהם לטיפול רפואי ולבתי מרקחת היא המוגבלת ביותר, הם הנושאים בעיקר העול של משבר זה.

סביר להניח כי שורש אי-היציבות המשפיעה על השפ"כ יבוא על פתרונו רק ברמה המדינית, באמצעות הסכם. ברם, גם תחת הכיבוש הנוכחי קיימים אמצעים משמעותיים שניתן לנקוט בכדי לצמצם את הפגיעות ההומניטרית. אמצעים אלה צריכים לכלול הבטחה של אחריותיות בנין אלימות מתנחלים, שיפור גישתם של פלסטינים לאדמה ולמשאבים בגדה המערבית, הסרת האיסור על תנועת סחורות ובני אדם בין עזה לגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, ושיפור התיאום בין הרש"ף לחמאס בכל האמור במתן שירותים, בין היתר.

המערבית, הינם גורמי מפתח בהקשר זה. יחד עם המשבר הפיננסי המשפיע על הרשות הפלסטינית (רש"ף), הגורמים הללו עלולים להביא להתפרצות של אלימות ולנטרל את המגמה החיובית שנידונה לעיל.

בגדה המערבית, מספרם הגדל והולך של נפגעים בעקבות עימותים עם כוחות ישראלים במהלך הפגנות הוא אות מדאיג לפוטנציאל ההסלמה. בחמשת החודשים הראשונים של 2012 נפצעו בהקשר זה יותר מ-1,200 פלסטינים, כמעט מחציתם בחודש מאי. בממוצע, מספר הנפגעים כמעט הוכפל לעומת מאי 2011 והוא גבוה ביותר מ-250 אחוזים ממספר הנפגעים ב-2009. יותר מ-40 אחוזים ממקרי הפגיעה השנה התרחשו במהלך הפגנות במחאה נגד פעילויות הקשורות בהתנחלויות. בירושלים המזרחית במיוחד, פעילויות התנחלות הינן מקור למתיחות ולחששות בתחום ההגנה.

החודש ניכרה גם עלייה ברורה במתקפות מתנחלים שגרמו לפגיעת פלסטינים ולנזק לרכושם - שהחמורות ביותר מביניהן התרחשו בכפרים סביב התנחלות יצהר (נפת שכם). אף שבאתרן של כמה מהתקריות הללו נכחו חיילים ישראלים, הם לא התערבו בכדי לעצור את המתקפות. היעדר אכיפת חוק מספקת על מתנחלים אלימים מדאיגה במיוחד לאור מתקפות "תג מחיר" שמתנחלים עלולים לבצע בתגובה לפינוי, בפקודת בית המשפט העליון הישראלי, של שני מאחזים באזור רמאללה (מגרון ואולפנא) בשבועות הקרובים.

ברצועת עזה, הירידה באי-הביטחון התזונתי קשורה ישירות לעלייה המשמעותית בפעילות הכלכלית בשנת 2011, המתבטאת בשיעור צמיחה של למעלה מ-10 אחוזים לעומת שנת 2010. העלייה התרכזה בעיקר במגזרי השירותים והבניין, וניזונה מהזרמת כספים מחו"ל. בה-בעת, ביכולת הייצור של עזה לא ניכרה כמעט התעוררות, ולפיכך הצמיחה הכלכלית שהורגשה לאחרונה אינה יציבה או בת קיימא: העובדה שהתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) של עזה צמח ביותר מ-26 אחוזים בשלושת הרבעים הראשונים של

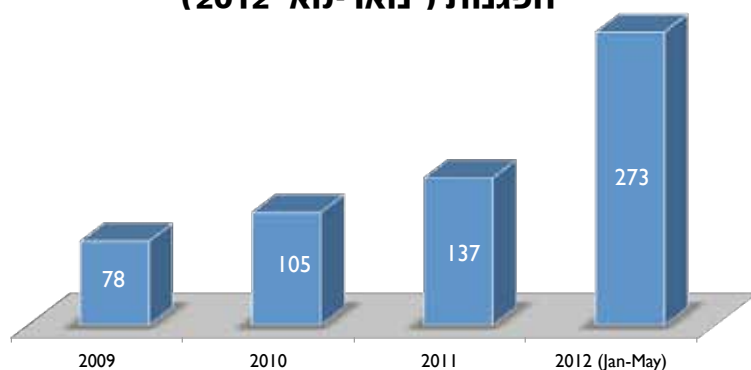
עלייה חדה במספר הפצועים הפלסטינים מידי כוחות ישראלים במהלך הפגנות

בסך הכול, בחמשת החודשים הראשונים של 2012 נפצעו 1,204 פלסטינים מידי כוחות ישראלים במהלך הפגנות שהתרחשו בגדה המערבית, 584 מהם בחודש מאי לבדו, ביניהם 12 נשים ו-37 ילדים. הממוצע החודשי של פצועים פלסטינים מידי כוחות ישראלים בגדה המערבית בשנת 2012 כמעט הוכפל לעומת הממוצע החודשי לשנת 2011, והוא גדול ב-250 אחוזים ממספרם בשנת 2009.

יותר ממחצית ממקרי הפגיעה השנה התרחשו בהפגנות אד הוק בנושאים ספציפיים, לרבות אלו שנערכו לאות סולידריות עם אסירים שפתחו בשביתת רעב במחאה נגד המעצר המנהלי הישראלי, וכן הפגנות שהתקיימו ב-15 במאי ("יום הנכבה"). 43 אחוזים בקירוב מבין מקרי הפגיעה התרחשו במהלך הפגנות במחאה נגד פעילות הקשורה בהתנחלות, כגון הגבלות גישה המיושמות על מנת להגן על התנחלויות ולהבטיח מרחב לפיתוחן (39 אחוזים), או נגד אמצעים אחרים המאפשרים את הרחבתן.

למרות מספר הפצועים הגבוה, מאז תחילת 2012 ועד עתה לא דווח על מקרי פגיעה שהביאו לפתיחה בחקירת מצ"ח (משטרה צבאית חוקרת) צה"לית - המנגנון היחיד היכול להביא להעמדת חייל לדין. זאת למרות המספר הגדל והולך של מקרי פגיעה כתוצאה מפגיעה של מיכלי גז מדמיע, הגורם התורם השלישי בהיקפו לפגיעות השנה (92 פצועים ב-2012). מאחר שמיכלי גז מדמיע נורים במהירות רבה, עשויים אלומיניום והירי בהם אינו מדויק מטבעו, כשהם נורים ישירות אל תוך המון או לעבר אדם מסוים הם עלולים לגרום נזק קשה, או אף להרוג. אף שרשמית אוסר הצבא הישראלי על ירי לעבר גופם של בני אדם, מאז 2009 נהרגו באופן זה שני מפגינים.

ממוצע חודשי של פצועים פלסטינים במהלך הפגנות (ינואר-מאי 2012)

כפרים פלסטינים שבהם היו 30 או יותר מקרי פגיעה במהלך הפגנות

מספר	תדירות	תיאור	2012
30	הפגנה שבועית	הפגנה שבועית נגד ההשתלטות של ההתנחלות הסמוכה, חלמיש, על אדמות הכפר	א-נבי סאלח
364	אד הוק	התקיימה ליד כלא עופר במחאה נגד מדיניות המעצר המנהלי הישראלית וסוגיות אחרות הקשורות באסירים	ביתוניא
87	אד הוק	נגד הגבלות הגישה לחלק H2 של העיר חברון הנתון לשליטה ישראלית. הכניסה לרחוב א-שוהדא, שהיה בעבר עורק מסחר משגשג בעיר חברון, אסורה על פלסטינים	העיר חברון/ H2
329	הפגנה שבועית	נגד הגבלות גישה לרכוש הכפר בקרבת התנחלות קדומים. ההגבלות כוללות סגר על הכביש הראשי המחבר בין הכפר לעיר שכם.	כפר קדום
263	אד הוק	"יום הנכבה" ובמהלך הפגנות נוספות שנערכו אד הוק	קלנדיה
30	הפגנה שבועית	נגד תוואי הגדר, המנתק את הכפר מכ-60% מאדמותיו	בלעין
19	הפגנה שבועית	נגד תוואי הגדר, המנתק את הכפר משליש בקירוב מאדמותיו	נעלין
11	הפגנה שבועית	הפגנה שבועית במחאה נגד הגבלות הגישה לאדמות חקלאיות ליד התנחלות כרמי צור	בית אומר

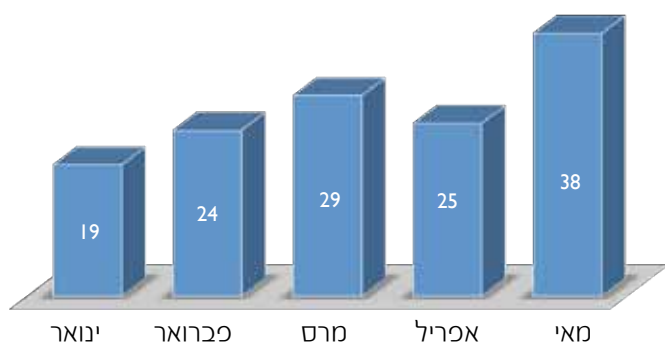
מקרי פציעה מכלי נשק במהלך הפגנות

בין היתר. עובדות אלו מייצגות הסלמה משמעותית לעומת חודשים קודמים. יתרה מכך, במתקפות הללו היו מעורבות קבוצות מתנחלים גדולות יותר, והן היו מתואמות יותר מהמתקפות בחודשים קודמים.

בתקרית בולטת אחת, שהתרחשה ב-26 במאי, הוצתו 150 עצי זית בכפר עוריף ופלסטיני נפצע קשה מירי בתחמושת חיה, כשקבוצה גדולה של מתנחלים ביצעה פשיטה בכפר. בתקרית אחרת, ב-19 במאי, נורה פלסטיני ישירות על ידי קבוצת מתנחלים, ושני פלסטינים נוספים נפצעו מיידוי אבנים כשקבוצת מתנחלים גדולה פשטה על הכפר הפלסטיני עסירה אל קיבליה.

תקריות במעורבות מתנחלים שהביאו לנפגעים פלסטינים או לנזק לרכוש פלסטיני

מאז 2011 קובעים נהלי הצבא הישראלי כי יש לפתוח אוטומטית בחקירת מציח בכל תקרית שבה נהרג אזרח פלסטיני בידי כוחות ישראליים בגדה המערבית. יחד עם זאת, דרישה זו אינה חלה על תקריות הגורמות לפצועים, עובדה המעוררת חששות משמעותיים מפני היעדר אחריות.

עלייה באלימות מתנחלים

חשש לנוכח הפגיעות הגוברת של כפרים סביב התנחלות יצהר (נפת שכם)

מספרן של התקריות במעורבות מתנחלים בגדה המערבית במאי 2012 היה גבוה ב-57 אחוזים בקירוב מהממוצע החודשי בארבעת החודשים שקדמו לכך (24 תקריות), וגבוה ב-12 אחוזים מהממוצע החודשי לשנת 2011 (34 תקריות).

חשש מיוחד מעורר מצבם של שישה כפרים פלסטינים בנפת שכם, הממוקמים מסביב להתנחלות יצהר: עסירה אל קיבליה, בורין, עינבוס, חווארה, מאדמא ועוריף. עשר מבין 38 המתקפות שנרשמו במאי התרחשו באזור זה, והביאו לפציעתם של תשעה פלסטינים (שניים מתחמושת חיה) ולנזק לכ-200 עצי זית ולאדמה בשטח 20 דונמים,

אכיפת חוק לא מספקת והיעדר אחריותיות הינם מאפייני מפתח שעליהם מתבססת התופעה של אלימות מתנחלים. מתוקף החוק ההומניטרי הבינלאומי וחוק זכויות האדם הבינלאומי, ככוח הכובש בגדה המערבית ישראל מחויבת להבטיח את הסדר הציבורי והביטחון, ולהגן על האוכלוסייה האזרחית בשטח הכבוש. האחריות ליישום מחויבות זו מוטלת על הצבא הישראלי. בלי אכיפת חוק ישראלית יעילה, ולאור האלימות הגוברת המאפיינת פעילות מתנחלים, קיים חשש שהמצב עלול להידרדר עוד יותר, להביא למספרים גדלים והולכים של נפגעים מקרב האזרחים ולנזק לרכוש, בצד עקירה בכפייה של הפגיעים והחלשים ביותר ממקומות מגוריהם.

האלימות הגוברת שמקורה בהתנחלות יצרה מתרחשת על רקע של פריעת חוק נרחבת והיעדר אחריותיות בכל האמור באלימות מתנחלים בגדה המערבית. אחד מהיבטי המפתח של תופעה זו קשור לתגובה הלא מספקת של חיילים ישראלים, כשהם נוכחים במתקפת מתנחלים. אף שבשתי התקריות שנזכרו לעיל בכפרים עוריף ועסירה אל קיבליה נכחו חיילים ישראלים, עדויות של עדי ראייה וצילומי וידאו מצביעים על כך שלא נעשה כלל, או כמעט ולא נעשה מאמץ להגן על הפלסטינים שנכחו במקום, וכי לא היה כל ניסיון לפרוק את המתנחלים מנשקם או לעצור אותם.¹ לדברי מקורות באמצעי התקשורת הישראליים, הרשויות הישראליות פתחו בחקירת התקריות.

משפחה שנעקרה בכפייה בשל אלימות מתנחלים

משפחת דרעימה חייתה בשרידיו של בית עותמני, באזור מבודד בשולי הכפר א-לובאן א-שרקיייה, קרוב מאוד להתנחלות מעלה לכונה. בחודש שעבר, בעקבות אלימות והצקות גוברות מצד הן מתנחלים והן חיילים, נאלצה המשפחה לעזוב את ביתה ולמצוא מקלט במבנה קטן, ששימש בעבר כרפת.

חיאלד דרעימה, אב לשבעה, תיאר כיצד המצוקה שעיימה התמודדו הוא ומשפחתו בשבועות האחרונים החריפה וגברה בעוצמתה ובתדירותה. המשפחה סבלה מגניבות של חפצים אישיים, שריפה של בגדים ואריגים, הרס של שדות חקלאיים ומערכת השקיה, וניתוק חשמל.

"אנחנו זקוקים נואשות לצינורות מים ולגדר כדי להשקות את הצמחים שלנו ולהגן על שדותינו. אנו זקוקים למשאבת מים, כמו זו שהמתנחלים גנבו. הם לקחו את כל הצמחים שלנו, את הענבים, הלימונים, התפוזים, התאנים והמלפפונים. בשנה שעברה הם עקרו וגנבו יותר מ-250 עצי זית. כעת לא נשאר לי עם מה לעבוד ואני צריך להתחיל מחדש, שוב פעם!"

כשל התכיפות הגוברת של המתקפות, חיאלד כבר אינו יכול לשקם את המבנים והחומרים שניזוקו. "קודם יכולתי לתקן את מה שהם הרסו, אבל עכשיו הם כבר עשו את זה אלף פעמים, ואני פשוט לא יכול לקנות יותר."

ב-25 במאי התרחצו מתנחלים בבאר שעל אדמת המשפחה וניסו להתפלל בתוך ביתה. לדברי מתנדבים מתוכנית הליווי האקונומית בפלסטין וישראל, שנכחו בעת התקרית, כוחות ישראלים שהגיעו למקום תקפו פיסית ועצרו את חיאלד ואת בנו הבכור, גימאל. אף שחיאלד וגימאל הואשמו בהתנגדות למעצר באמצעות אלימות פיסית, עדויות עדי ראייה מהמקום אינן מאשרות גרסה זו.

מאז נאלצה המשפחה לעבור לכפר ולנטוש את המטעים ובאר המים שלה. מחמד בן ה-14 מטפל מדי פעם בפעם באדמות, אבל סובל מהצקות של מתנחלים: "הם יוצאים מהמכוניות שלהם ומכים אותנו, קורעים את תיקי הגב שלנו וזורקים אותם על הרצפה. אני חושש שאבא שלי או אחי ייפגעו... שמישהו ימות. הלואי שהמתנחלים לא היו באים לארץ שלנו ולבית שלנו."

מתקפות מתנחלים מיצורה

עסירה אל קיבלייה

מתקפה רביעית
 ב-24 במאי הציתה קבוצת מתנחלים אדמה חקלאית בשטח של 20 דונמים, ותוך כדי כך שרפה שטח בנדל 3 דונמים ועליו חיטה וגידולים אחרים. צה"ל עצר שני פלסטינים שכיבו את השריפה.

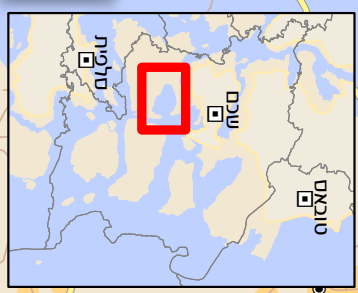
מתקפה שולישית
 ב-19 במאי פשטו מתנחלים חמושים על הכפר ותקפו את בתיו המזרחיים. במהלך עימותים שפרצו בין המתנחלים לפלסטינים השתמשו המתנחלים בכלי נשק מרטיים שהיו ברשותם, וירו בראשו של פלסטיני בנוכחות הצבא הישראלי.

מתקפה חמישית
 ב-26 במאי הציתה קבוצת מתנחלים גדולה 150 עצי זית ושדה חיטה בשטח של 10 דונמים. צה"ל ירה גז מדמיע לעבר חמישה פלסטינים שניסו לכבות את השריפה, ופצע מתנחלים פלסטיני, ירו בו מתמושת חיה, כפת את ידיו ועינו אותו.

מתקפה ראשונה
 ב-9 וב-17 במאי כרתו מתנחלים 40 עצי זית.

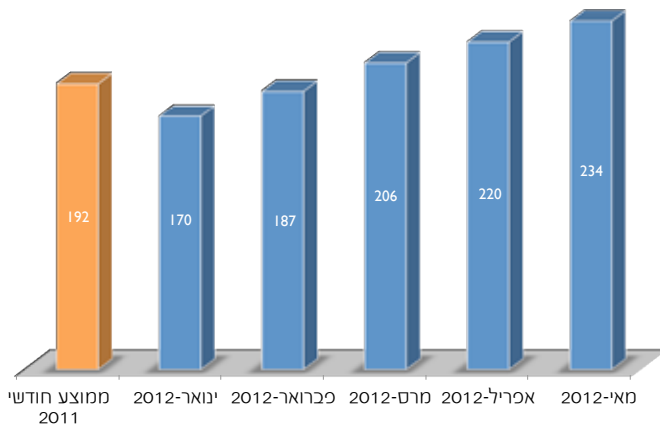
מקרא

- כביש ראשי
- כביש אזורי
- כביש מקומי
- קהילה פלסטינית
- שטח בניי של התחלות
- גבול חיאוגי של התחלות
- גבול מוניציפאלי של התחלות
- בסיס צבאי ישראלי

מתקפה שנייה
 ב-17 במאי פשטו מתנחלים על הכפר והציתו כלי רכב פלסטיני רשום.

ילדים פלסטינים שהוחזקו במעצר צבאי, ינואר - מאי 2012

תיאורים שילדים שהיו במעצר בעבר מסרו למשרד לתיאום עניינים הומניטריים בשפ"כ. מחקר שביצעה האגודה הבינלאומית לזכויות הילד - סניף פלסטין, המבוסס על עדויותיהם של 36 ילדים פלסטינים שנעצרו במחצית השנייה של 2011, ואשר הוגש לדווח האו"ם לענייני עינויים בינואר 2012, מצא כי רוב הילדים הפלסטינים שנעצרו בגדה המערבית סבלו התעללות, לרבות 67 אחוזים שדיווחו כי סבלו מאלימות פיזית במהלך המאסר, ההעברה או לאחר מכן, בחקירתם. המחקר מצביע גם על כך ש-64 אחוזים מהילדים הפלסטינים נעצרו בשעות שבת צות לחמש לפנות בוקר. מאז שנת 2000 עצרו הרשויות הישראליות מדי שנה בין 500 ל-700 ילדים פלסטינים והעמידו אותם לדין, ועל פי ההערכות מאז נעצרו והועמדו לבין 7,000 ילדים פלסטינים, חלקם בני 12 בלבד. האישום השכיח ביותר הוא יידוי אבנים על כוחות צבאיים ישראלים או מתנחלים בגדה המערבית.⁶

אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד, שישראל חתומה עליה, קובעת כי "המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד אשר נטען כי הפר את דיני העונשין, או הואשם בהפרתם או נקבע כי הפר אותם, להיות מטופל באופן המתיישב עם תחושת כבודו של הילד וערכו העצמי, המחזק את הכבוד שהוא רוכש לזכויות האדם ולחירויות הבסיסיות של אחרים, תוך התחשבות בגיל הילד ובחיוניות שילובו בחברה ומילוי תפקיד יצירתי בה."

עלייה במעצר של ילדים בידי הרשויות הישראליות

ילדים פלסטינים נבחרים כמטרה למעצרים בשכונת סילואן בירושלים המזרחית

האגודה הבינלאומית לזכויות הילד, סניף פלסטין מדווחת על עלייה של שישה אחוזים במספר הילדים שהועמדו לדין בבתי המשפט הצבאיים הישראליים ונכלאו. זהו החודש השישי ברציפות שבו עלה מספר הילדים הכלואים. מאז דצמבר 2011 הייתה עלייה של 73 אחוזים במספר הילדים המוחזקים בכלא צבאי.²

אזור אחד המעורר חששות הינה שכונת סילואן שבירושלים המזרחית. אף שהממוצע החודשי לשנת 2012 הינו פחות ממחצית הממוצע החודשי לשנת 2011 (כ-13 לעומת 28 מעצרי ילדים בחודש), כמעט 60 אחוזים מהעצורים בין ינואר למאי השנה היו ילדים (56 מתוך 94), ורבים מהילדים שנאסרו דיווחו על התעללות בעת שהוחזקו על ידי הרשויות הישראליות.³

המעצרים מתרחשים בהקשר של המתיחות המתמשכת בין ישראלים לפלסטינים בשכונת סילואן (אוכלוסייה 50,000), הנובעת מנוכחות המתמשכת של מתנחלים, והסיכון הגבוה לעקירה בכפייה המרחף מעל מאות מתושביה הפלסטינים של השכונה בשל תוכניותיה של עיריית ירושלים להרוס בתים קיימים כדי לפנות מקום ליפארק תנייכי.⁴ המתיחות בשכונה, הקיימת זה שלוש שנים, גברה בחודשים האחרונים, עם יידוי אבנים מצד פלסטינים לעבר מתנחלים ושוטרים, ותגובות קשות מצד הרשויות הישראליות.

תקנת החוק האזרחי הישראלית, "חוק הנוער",⁵ שהרשויות הישראליות מחילות על ירושלים המזרחית, מחייבת נוכחות של הורים בעת חקירתו של ילד ואוסרת על מעצרי ילדים בלילות ועל שימוש בשיטות חקירה אלימות במשך המעצר. למעשה, זה שנים הועלו טענות על כך שילדים פלסטינים נחקרים לבד, בלי שיודיעו להם מהן זכויותיהם, כי חוקרים אותם בשיטות חקירה אלימות, כולל אלימות גופנית או איומים באלימות גופנית, לרבות מספר

נעצר, סבל אלימות גופנית ונאסר עליו לבקר בבית הספר: המקרה של סוהייב אלעוואר.

ב-5 במרס, בשעה ארבע לפנות בוקר בקירוב, עצר משמר הגבול הישראלי את סוהייב אלעוואר בן ה-14, בביתו שבשכונת סילוואן, יחד עם עוד שלושה נערים. סוהייב, הלומד בכיתה ט', הואשם בהסתה, יידי אכנים וזריקת בקבוק מולוטוב. הוא שוחרר ב-4 באפריל, אבל לא הורשה לחזור הביתה למשפחתו המיידית. כיום הוא מוחזק עדיין במעצר בית בהשגחת סבתו בת ה-57, הנדרשת להישאר עימו כל הזמן; היא אינה יכולה לצאת מביתה אלא אם אימו של סוהייב, סבו או דודו נוכחים בבית. כן נאלצה המשפחה לשלם קנס של 5,000 ש"ח וערבות בסך 50,000 ש"ח למקרה שסוהייב יפר את תנאי מעצר הבית שלו. מאז מעצרו לא הורשה סוהייב לחזור ללימודים בבית הספר, והורשה ללכת לבית הספר רק כדי לעמוד בבחינות סוף השנה.

"הם באו אלי הביתה ועצרו אותי באמצע הלילה. חיכיתי ברכב המשטרתי בערך שעתיים, בידיים קשורות, כשהם עצרו עוד שלושה ילדים מהשכונה, כולל הדודן שלי.

לקחו אותנו לבית המעצר במגרש הרוסים, ואנחנו נחקרנו בחדר מספר 4. הפעם היחידה שאבא שלי היה איתי במשך החקירה הייתה בהתחלה: ביום הראשון, בערך בשעה 11 בבוקר, חקרו אותי שעה או שעתיים בנוכחות אבא שלי, וכתבו את ההצהרה שלי במהלך החקירה. אחר כך, כשאבא שלי הלך משם, החוקר קרע את הדוח ואמר שכל החקירה הייתה רק עניין פורמלי, ושאינן לה בעצם שום משמעות. החקירה האמיתית עמדה להתחיל.

החזיקו אותי בכידוד אחד-עשר יום, שבעה מהם עם הדודן שלי, וחמישה לכד. החדר היה מזוהם מאוד, ולעיתים קרובות הכיוב מהצינורות הציף את הרצפה. במשך הימים האלה חקרו אותי 4-7 שעות ביום, שבהן הידיים שלי היו כבולות באזיקים והרגליים שלי היו קשורות לכיסא. הכו אותי לעיתים קרובות, ובמקרה אחד החוקר שם כיסא על הרגלים שלי ונשען עליו, ואחר כך איים עלי בסכין. מדי פעם בפעם, במקום לתת לנו את האוכל שלנו, זה היו משתמשים בו כדי להתגרות בנו. בשלב כלשהו, אחרי שהוכיתי, התחננתי בפני החוקר שירשה לי להתקשר להורי, אבל הוא רק צחק והכה אותי שוב.

בלילה לא נתנו לנו לישון, ולעיתים קרובות היו מדליקים את האור וצורחים עלינו לקום אחרי שנרדמנו מרוב עייפות. אחרי הימים הראשונים העבירו אותי מהכידוד לחדר עם עוד אסירים, רובם מבוגרים. החזיקו אותי שם 19 יום.

אימו של סוהייב: "כשראיתי אותו בפעם הראשונה, בשימוע בבית המשפט ב-27 במרס, לא הרשו לי להתקרב לכן שלי, אפילו לא כדי להגיד לו שלום. היו לו חבלות בכנים, וחתכים על העורף שלו.

הילד שלי חי רחוק ממני, מהמשפחה שלו ומביתו. עד היום הוא צועק לעיתים קרובות מתוך שינה, ולפעמים אומר דברים שאף אחד לא מבין. שום חוק בעולם לא מרשה למנוע מילדים ללכת לבית הספר. אנחנו רוצים להיות מסוגלים לחיות בביטחון ובשלום, ובחופש לילדינו, אבל מעשיהן של הרשויות הישראליות רק מעודדים את ילדינו לאלימות. אנחנו בני אדם, אבל אנחנו לא מרגישים שיש לנו זכויות אדם.

עורך דינו של סוהייב מסר למשרד לתיאום עניינים הומניטריים כי הגיש תלונות רשמיות על ההתעללות שממנה סבל מרשו במהלך כליאתו וחקירתו ליחידה לחקירות פנים במשרד המשפטים, שפתחה בחקירת המקרה.

סוהייב אלעוואר, ילד פלסטיני בן 14 הנחנך כרגע במעצר בית בסילוואן, ירושלים המזרחית, יוני 2012. צילום: ג'ורג'יאנה טורקולט, המשרד לתיאום עניינים הומניטריים.

המחסור בתרופות הגיע לרמתו הגבוהה ביותר זה חמש שנים

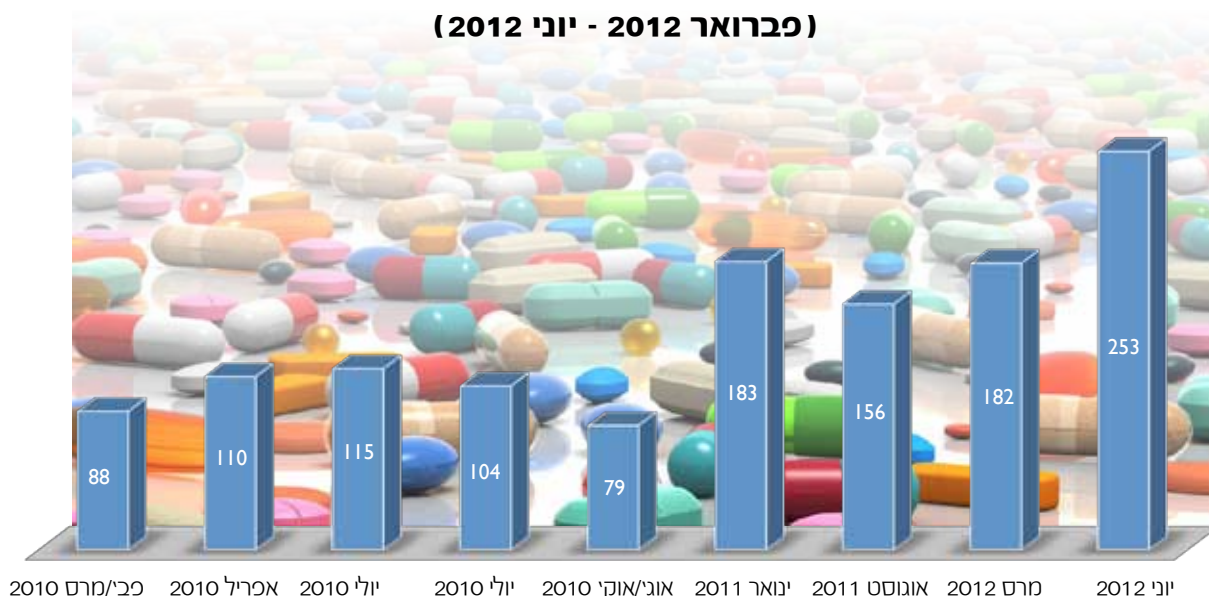
לדברי ארגון הבריאות העולמי, מספר התרופות החיוניות שאזלו לחלוטין מהמלאי בבית המרקחת המרכזי של משרד הבריאות, הן ברצועת עזה ובהן בגדה המערבית, הגיע לרמתו הגבוהה ביותר מאז 2007. משרד הבריאות בעזה דיווח כי 58 אחוזים (253 מתוך 480) מהתרופות החיוניות אזלו כליל מהמלאי, והמלאי של 13 אחוזים נוספים הגיע לרמות שיסיפיקו לפחות משלושה חודשים, בעוד שבית המרקחת המרכזי של משרד הבריאות ברמאללה דיווח על מחסור של 28 אחוזים מהתרופות החיוניות (149 מתוך 523).

העלייה האחרונה במספר התרופות החסרות הינה תוצאה ישירה של המשבר הכספי הפוגע ברשות הפלסטינית (רש"ף), שהחמיר מאוד ב-2011 וב-7.2012 הרש"ף אחראית לרכישה ולמימון של תרופות לבתי חולים ומרפאות ממשלתיים, הן בגדה המרבית והן ברצועת עזה, ועל פי ההערכות, באפריל היו חובותיה שטרם נפרעו לספקים בסך יותר מ-100 מיליוני דולרים ארה"ב. המשבר הפיננסי העמיק את המחסור הכרוני מלכתחילה בתרופות חיוניות שממנו סובלים בתי החולים של משרד הבריאות

בעזה בחמש השנים האחרונות, הנובע ממחלוקות ומתיאום לקוי בין משרד הבריאות ברמאללה לבין משרד הבריאות ברצועת עזה.

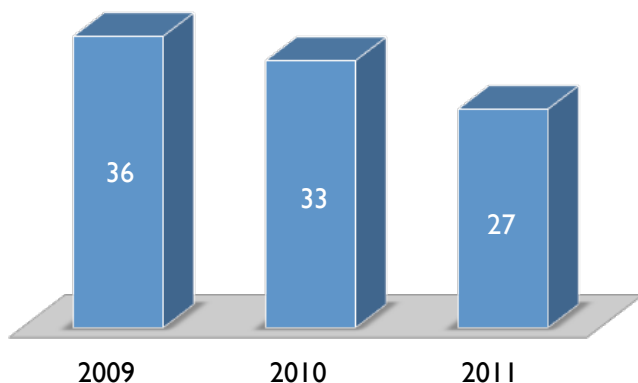
לדברי ארגון הבריאות העולמי⁷, המחסור יצר צורך גדול יותר בהפניות לטיפולים בחו"ל, מאחר שמטופלים מסוימים, שבאופן נורמלי היו מקבלים טיפול בבתי החולים של משרד הבריאות, יש להפנות כעת למתקני רפואה פרטיים, בעלויות גבוהות יותר. בנוסף על כך התמודדה מערכת הבריאות עם מחסורים באמצעים כמו שימוש בתרופות חלופיות, או קבלת פריטים שנתרמו על ידי עסקים בקהילה, או שימוש בכספי קופה קטנה לרכישת פריטים חיוניים בשוק הפרטי. מטופלים עשויים לרכוש את התרופות הדרושות להם מבתי מרקחת פרטיים, או לבקש תרומות מארגוני צדקה. ברם, ייתכן שהמחסורים השנה חרגו מעבר ליכולתם של מנגנוני ההתמודדות לפצות עליהם; במאי נדחו או הוקפאו מספר פרוצדורות טיפוליות (ניתוחים אלקטיביים למשל). המחסור פוגע במיוחד במטופלים הסובלים ממחלות מסכנות חיים או כרוניות, הזקוקים לטיפול תרופתי רצוף, ובמטופלים עניים וקשישים. וחשוב מכך, מטופלים אלה חשופים לסכנה רבה יותר של סיבוכים בשל מחלות העלולות להחריף בעודם מחכים לאספקת תרופות, או לאישור של הפניות

תרופות שאזלו כליל מן המלאי בעזה (פברואר 2012 - יוני 2012)

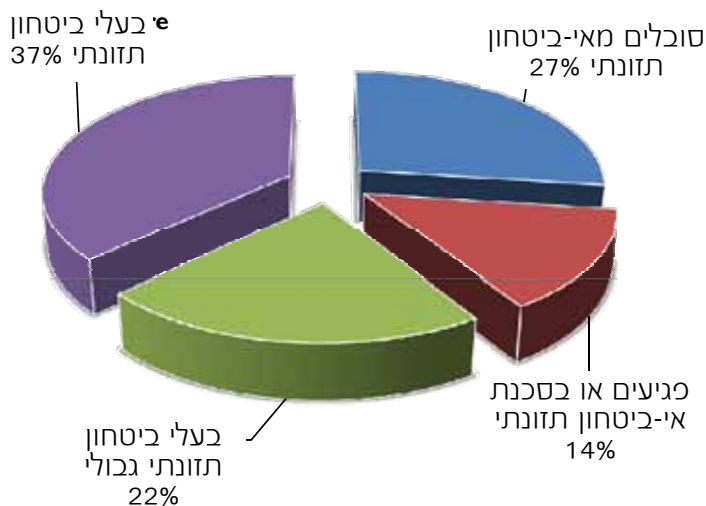

בגדה המערבית, הייתה רמת אי-הביטחון התזונתי לאחר סיוע בשנת 2011 17 אחוזים, שיעור נמוך בחמישה אחוזים מאשר בשנת 2009. גם בין השנים 2009 ל-2011 חל שיפור יציב ברמות הביטחון התזונתי, עד לשיעור של 45 אחוזים ממשקי הבית בגדה המערבית. העלויות בביטחון התזונתי ניכרות ביותר בצפון הגדה המערבית ובדרומה, שם צנחו רמות אי-הביטחון התזונתי בחמישה אחוזים. רמות אי-הביטחון התזונתי במרכז הגדה המערבית נותרו הנמוכות ביותר (12 אחוזים), וגם שיעור השיפור הוא הנמוך ביותר, מאחר שהגבלות התנועה והגישה בתוך הגדה המערבית ומחוץ לה ממשיכות להחניק את המגזר הפרטי.

אחוזי משקי הבית הפלסטינים הסובלים מאי-ביטחון תזונתי בשפ"כ

רמות הביטחון התזונתי בשפ"כ, 2011

לטיפולם בחו"ל והיתרי גישה. למטופלים שאינם יכולים להרשות לעצמם טיפול רפואי פרטי בתוך עזה או הגדה המערבית, ואשר בקשותיהם להיתרי גישה שמנפיקה ישראל לבתי חולים בירושלים המזרחית נדחו, אין אפשרויות אחרות לקבלת טיפול רפואי.

שיפור ברמות הביטחון התזונתי בשפ"כ

ביטחון תזונתי קיים בתוך חברה כשלבני אדם יש בכל עת שהיא גישה פיזית, חברתית וכלכלית למזון מספיק, בטוח ומזין העונה על צרכיהם התזונתיים והעדפות המזון שלהם, ומאפשר להם לחיות חיים פעילים ובריאים. הסקר שבדק את המצב החברתי-כלכלי והביטחון התזונתי לשנת 2011, שנערך במשותף על ידי הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה (פלמ"ס), ארגון המזון והחקלאות של האו"ם, סוכנות הסעד והתעסוקה לפליטים פלסטינים של האו"ם ותוכנית המזון העולמית של האו"ם, מצא כי 27 אחוזים ממשקי הבית הפלסטינים (1.3 מיליוני בני אדם) סובלים מאי-ביטחון תזונתי ואינם מסוגלים למצוא מענה להוצאותיהם הבסיסיות על מזון וצרכי משק הבית. שיעור זה, אף שהוא גבוה, מייצג שיפור של תשעה אחוזים לעומת שנת 2009 (36 אחוזים מהאוכלוסייה) ושיפור של שישה אחוזים לעומת שנת 2010. 14 אחוזים נוספים מבין הפלסטינים מסוגלים אמנם לכסות את הוצאות המזון ומשק הבית הבסיסיות, אבל הם עדיין פגיעים ובסיכון להידרדר לאי-ביטחון תזונתי.

את רמות הביטחון התזונתי מעריכים בראש ובראשונה בהתבסס על גישה כלכלית למזון ולפריטים חיוניים שאינם מזון, ולפיכך מחירי מזון והכנסת משק הבית (כלומר תעסוקה, ייצור עצמי וסיוע חיצוני) הינם גורמי מפתח הקובעים ביטחון תזונתי. מימדים אחרים של ביטחון תזונתי, לרבות זמינות של מזון וצריכת מזון, הם פחות בעייתיים בשפ"כ באופן כללי, אף שלאור התלות הגבוהה ביבוא מזונות יסוד ומימדי הקטנים של מגזר ייצור המזון המקומי, גם הם נותרים פגיעים להגבלות המתמשכות שמטילה ישראל על הגישה לשווקים בינלאומיים, ולמחירי המזון העולמיים הלא יציבים.

את הסרת הגבלת התנועה והגישה בגדה המערבית, והסרה מוחלטת של המצור החמור שישראל מטילה על רצועת עזה.

עונת הגידולים החקלאיים מסתיימת בתוצאות מעורבות

האיסור על העברת סחורות לגדה המערבית וישראל נותר בעינו

עונת 2011/2012 ליצוא גידולים חקלאיים מעזה (תותי שדה, פרחים טריים, כלכלים ועגבניות שרי) הגיעה החודש לקצה בתוצאות מעורבות. למרות עלייה של 37 אחוזים בכפח הפירות והירקות המיוצאים לעומת העונה הקודמת, ביצוא הפרחים ניכרה ירידה של 18 אחוזים. אף שאין נתונים מהימנים על מספר הטונות של הגידולים החקלאיים שיוצאו לכני המצור, השוואה בין מספר מטעני התותים והפרחים מראה ירידה של 81 אחוזים בסחורות הללו בין העונה הנוכחית לעונת 2006/2007, קודם להטלת המצור.

יכול התותים, עגבניות השרי והכלכלים העונה נהנה מחורף קר במיוחד, ששיפר הן את כמויות היבול והן את איכותו. לעומת זאת, תנאי מזג האוויר הקרים, בשילוב עם משבר הדלק/החשמל השפיע לרעה על גידול הפרחים: חקלאים לא יכלו להפעיל באופן סדיר מערכות השקיה ואחסון בקירור, החיוניות לגידול פרחים.

כמו כן החודש, ב-14 במאי יצא את עזה לכריטינה משלוח הייצוא השני הלא-חקלאי מאז הטלת המצור, מטען אחד ובו 2,000 סוודרים.⁸ זאת בעקבות התחייבותה של ישראל, מדצמבר 2010, להתיר ייצוא של מוצרי טקסטיל, ריהוט וסחורות חקלאיות מעזה לשווקים בחו"ל.⁹ המאמצים לארגן משלוח זה החלו בשלהי 2011. יישומו התעכב בשל המגעים הממושכים על תמחור המוצרים, וכן דיונים עם הרשויות הישראליות בסוגיית אימות מקום המוצא של התשומה (דהיינו באמצעות מעברים לגיטימיים או דרך רשת המנהרות). מוצרי טקסטיל, שמסורתית היו חלק חשוב של מגזר התעשייה והייצוא העזתי, ספגו פגיעה קשה מאז הטלת המצור. מתוך ממוצע חודשי של 950 מטענים במחצית הראשונה של

על פי ההערכות, בשטח C היה אי-הביטחון התזונתי 24 אחוזים, לעומת 17 אחוזים בשטח A ובשטח B. הפגיעות בשטח C גבוהה יותר, כשרק שליש מהאוכלוסייה מסווג כבעל ביטחון תזונתי, לעומת 46 אחוזים בשטחי A ו-B. כמו כן, פלחים מסוימים מן האוכלוסייה מתמודדים עם סיכונים גבוהים יותר - אצל אוכלוסיית הפליטים המתגוררים במחנות פליטים נצפתה הרעה ברמות אי-הביטחון התזונתי, מ-25 אחוזים ב-2009 ל-29 אחוזים ב-2011.

גם בשיעורי אי-הביטחון התזונתי בעזה ניכר שיפור, אף כי הם נותרים גבוהים משמעותית מאשר בגדה המערבית. באי-הביטחון התזונתי לאחר סיוע ניכרה ירידה, מ-60 אחוזים ב-2009 - כשבעקבות מתקפת "עופרת יצוקה" בעזה התמודדה אוכלוסיית עזה עם שיא אי-הביטחון התזונתי - ל-44 אחוזים ב-2011. ואף על פי כן, אוכלוסיית עזה נותרת פגיעה מאוד לאי-ביטחון תזונתי או לאי-ביטחון תזונתי גבולי. בשלוש השנים האחרונות, רמתם של המסווגים כבעלי ביטחון תזונתי הייתה יציבה פחות או יותר ונותרה בשיעור של 23 אחוזים. שיעור השיפור המהיר ביותר נצפה בדרום רצועת עזה, קרוב לוודאי הודות לכלכלת סחר המנהרות.

שיפורים אלה נובעים בחלקם מההתאוששות בשוק התעסוקה (במיוחד במגזר הבניין, שקודם לכן היה רדום), והמשך הסיוע החיצוני המבטיח גישה למזון, יחד עם הקלה של כמה מההגבלות על כניסת סחורות מישראל, מאמצע יוני 2010 ואילך, והמשך היבוא ממצרים דרך המנהרות - במיוחד חומרי בניין.

למרות השיפור ברחבי השפ"כ, רמות אי-הביטחון התזונתי נותרות גבוהות, ומושפעות לרעה מן המצור על עזה, הגבלת תנועה וגישה בגדה המערבית, וצמצומים שנעשו לאחרונה ועדיין צפויים בסיוע חיצוני ובתמיכה חוץ תקציבית לרש"ף. מאחר שאת הצמיחה הכלכלית הנוכחית מובילים המגזר הציבורי ברש"ף, סיוע חוץ וכלכלת סחר המנהרות ברצועת עזה, סביר להניח שכל צמצום בפעילויות הללו ישפיע לרעה על רמות הביטחון התזונתי בשפ"כ. שיפור נוסף תלוי בצמיחת המגזר הפרטי היצרני הן בגדה המערבית והן ברצועת עזה, צמיחה אשר מצריכה

סורק מטענים חדש במעבר כרם שלום

בכדי להקל עוד יותר את הייצוא מעזה, החלו הרשויות הישראליות בהתקנתה של מערכת שיקוף סובבת לסריקת מטענים במעבר כרם שלום, שתשמש אך ורק לבדיקות מטעני ייצוא העוברים במעבר. מערכת שיקוף סובבת הינה מערכת סריקת מטענים רבת עוצמה, שקיבולתה גדולה מקיבולתם של הסורקים הקיימים המשמשים כיום במעבר כרם שלום ובגדה המערבית. לדברי הרשויות הישראליות, מרגע שמערכת השיקוף תתחיל לפעול יוסמך המעבר לטפל מדי יום ב-50 מטעני יצוא, לעומת ה-10 המטופלים בו כיום, מבלי שפעילויות היבוא ישובשו. מערכת השיקוף הסובבת אמורה להתחיל לפעול ביוני 2012.

2007, 45 מטענים היו של מוצרי טקסטיל. ממוצע הייצוא החודשי לשנת 2011 היה רק 23 מטענים - 2.5 אחוזים בלבד מנפח הייצוא בתחילת 2007.

אף שהייצוא החודש הינו צעד חיובי העשוי לאפשר ייצוא של מוצרי טקסטיל ומוצרים נוספים, מכירה בודדת זו של פריטי ביגוד אינה תורמת רבות להחייאת מגזר הייצוא העזתי המשותק, שהוא תשתיתה של הכלכלה המקומית. בכדי ליצור שיפור אמיתי ומתמשך של כלכלת עזה, יש להסיר את ההגבלות על יבוא חומרי בניין ותשומות אחרות, המוגדרות כרגע על ידי ישראל כפריטים "מוגבלים", לשפר את נהלי האריזה והטיפול במעבר כרם שלום, ולתת גישה לשווקים בישראל ובגדה המערבית, שוקי הייצוא ההיסטוריים של עזה.

הערות

1. המשפט הצבאיים הישראליים, ינואר 2012. את הדוח ניתן לקרוא ב: <http://www.dci-pal.org>.
2. דוח האו"ם לוועדת הקישור אד הוק, אונסק"ו, אפריל 2012. בשנת 2011, בעיקר בשל סיוע תקציבי חיצוני נמוך מהצפוי, צברה הרשיף חובות בסך 540 מיליוני דולרים ארה"ב בקירוב, כולל חובות לקרנות פנסיה, לספקים מהמגזר הפרטי ולמיזמי פיתוח, וחובות של קרוב ל-140 מיליוני דולרים ארה"ב עבור מימון נטו מבנקים מקומיים.
3. עדכון של ארגון הבריאות העולמי, מחסורים בתרופות חיוניות וכריטיים חד-כעמיים במתקני משרד הבריאות הפלסטיני, הגדה המערבית ועזה, 6 ביוני 2012. www.emro.who.int/countries/pse
4. זה התאפשר רק אחרי חודשים אחדים של מגעים בין הרשויות הישראליות לשורה של גורמים בינלאומיים, לרבות ממשלת בריטניה ומשרד הפיתוח שלה, ולשכת נציגי הקוורטט.
5. בינואר יוצא מעזה לירדן משלוח הרהיטים הראשון מאז 2007 והחלטת ממשלת ישראל מ-2010.

1. בצלם, <http://www.youtube.com/watch?v=iHr2xKN> TIE8&list=PLoD9B89A9A5541E98&feature=player_embedded
2. מידע שהתקבל ממרכז המידע אל חילוה בסילואן, ירושלים המזרחית.
3. מאות תושבים אחרים מצויים בסכנת עקירה בכפייה אם הרשויות הישראליות יוציאו אל הפועל צווי הריסה תלויים ועומדים באזור. לפרטים נוספים על המצב הנוכחי בסילואן ראו גיליונות יוני 2010 וספטמבר 2010 של המעקב ההומניטרי.
4. חוק הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי טיפול) התש"א-1971, עם תיקון מסי 14, 2008. "ילד אסור, ילד מותר: הפרת זכויותיהם של קטינים פלסטינים שנעצרו בחשד ליידי אבנים", בצלם.
5. ב-21 בינואר 2012, הגישה האגודה הבינלאומית לזכויות הילד 36 מקרים לדוח המיוחד מטעם האו"ם לענייני עינויים (ולאחרים) להמשך חקירה. האחוזים המובאים כאן מבוססים על דוח זה, המכסה תקופה בת שישה חודשים בין יולי לדצמבר 2011. האגודה הבינלאומית לזכויות הילד, "במילים שלהם: דוח על מצבם של ילדים פלסטינים העצורים במערכת בתי

ברשימה המפורטת לעיל ארגוני וסוכנויות או"ם וארגונים הומניטריים מקומיים ובינלאומיים המשתתפים בקבוצות עבודה מגזרית ומספקים בעקביות מידע עבור דו"ח המעקב ההומניטארי:

United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for

Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Programme (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence for Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG), Campaign for the Right to Enter; ACF-E, AAA, ACP, ACAD, and members of the Temporary International Mechanism (TIM).

*לפרטים ולמידע נוסף פנו אל יחזקאל ליין, דוא"ל: lein@un.org טל: 02-5829962

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית; לקריאתו פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2011_06_22_english.pdf

ובלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה ניתן לקרוא בדוח בשפה האנגלית,

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2011_06_22_english.pdf